

Koolirõõmu vajavad kõik

100-protsendilist õppeedukust ja hindeid võib väija panna oma südametunnistuse järgi. Ometi ei tähenda see, et õpetajalt oleks võetud igasugune vastutus kesismate vaimsete võimetega õpilaste koolijõudluse eest.

MIDA TEHA JUHUL, KUI ÕPETAJA JA KODU PIDEVAST ABIST HOOLIMATA JÄÄB EDU TULEMATA? Kui laps on teistest kehvem, võib see tekitada temas sügava alaväärsuskompleksi. Kas meie, täiskasvanud, suudame ette kujutada, et päevast päeva ei olda meie tööga rahul, et meie sellest kogu aeg märku antakse ning kehva tööd vastavalt tasutakse. Iga laps tahab lugupidamist ja kiitust, viimast vajab ta palju rohkem kui täiskasvanu. Edutu lapse enesehinnang on madal, pidev hirm mitte toime tulla muudab kooliskäimise piinarikkaks.

Paaril viimasel aastal on saugenud õpilaste väljalangevus põhikooli VII–VIII klassidest edasijõudmatuse tõttu. See ei tekkinud loomulikult üleöö. Algklassides ilmnenud tõsised raskused õppetöös, mis ületati

õpetaja ja lapsevanema enastalgava koostööga, muutuvas keskastmes sageli ületamatuks, sest puuduvad oskused, sageli ka võimekus iseiseisvaks õppimiseks. Pidevast üle jõu käivast tööst väsib laps, pidevast taganttorkimisest väsib ka lapsevanem. Aine omandamisel tekib piir, millest enam üle ei saa. Klassikursuse kordamine ei anna (sageli) soovitud tulemusi, sest tihti lisanduvad õppimisraskustele ka käitumishälbed. See on psühholoogiliselt mõistetav. **LAPS VAJAB TUNNUSTUST**, ja kui ta seda ei saa, siis püüab ta silma paista «mehetegudega» — loobub õppimisest üldse, puudub koolist põhjuseta, segab sihilikult tundi, hakkab ringi hulkuma või terroriseerib klassi- ja koolikaaslast, kellest jõud üle käib. Selline õpilane ei allu tavaliselt ei kooli ega kodu nõudmistele.

Mida ette võtta nende 14–15-aastaste noortega, kes ei ole võimelised lõpetama põhikooli? Koolikohustus kestab 16 eluaastani. Kutsekoole on vähe ja sinna raske kohta saada. Pealegi ei taha nad sageli enam õppida. On hea, kui

vanemad leiavad neile töökohta. Kerge see pole, sest ettevõtte ei ole huvitatud tööjõust, kellele tuleb lisaks tööoskustele õpetada korra- ja käitumisharjumusi.

Sellises keerulises olukorras on mitmed lapsevanemad oma muredega pöördunud abi saamiseks hariduskoondisse ja soovinud oma lapsele õpetust abikooli programmi järgi. Võimaluse korral oleme aidanud, kuid paraku on sageli juba liiga hilja. Enamasti on meditsiinilis-pedagoogiline komisjon paljudele nendest murelastest juba algklassides soovitanud õpetamist vastavalt nende suutlikkusele. Siis olid vanemad kategooriliselt keeldunud kooli muutmast.

PIKEMAAJALINE EDUTUS PEAKS IGALE LAPSEVANE-MALE OLEMA SIGNAALIKS, ET LAPSEGA TULEB MIDA-GI ETTE VÕTTA. Kui vanem on teinud kõik endast sõltuva lapse abistamiseks ja järjele aitamiseks, kui on väga põhjalikult peetud n-ü nii õpetajate kui ka arstidega (lastearst ja psühhiaater), siis peaks olema vastutustunnet ja kindlameelsust otsustada oma lap-

se kooliküsimus. 10.–11. eluaastaks peaks lapse suutlikkus juba selge olema. Miski ei saa olla hullem, kui sundida oma last tegema üle jõu käivat tööd, mis tal igasuguse tahtmise muudki tööd teha ära võtab.

EDUTUSE PÕHJUSI VOIB OLLA PALJU. Nendeks võivad olla nii füüsilise kui vaimse tervise hälbep. Põhjuse diagnoosib arst. Hälvetega laste jaoks on loodud erikoolid, kuhu õpilasi suunatakse arstide soovitusel ja lapsevanema nõusolekul. Raskemate terviserikete puhul ei ole kooliküsimuse lahendamisel tõrkeid tekkinud. Tõrkeid on ette tulnud, kui lapse võimete piir on alguses vähemmärgatav. Vanem soovib, et tema laps õpiks kodule võimalikult lähedal. Erikoolid on aga üldjuhul kaugel ning igapäevane koduskäimine ei tule kõne alla. Mõju on avaldanud ka mõttevahetus meie ajakirjan- duses, kus propageeritakse kõigi laste õpetamist kodukoolis, nagu seda tehakse mujal maailmas. Eeskujul on muidugi ahvatlev, kuid me peame tõdema, et **MEIE ÜLDHARIDUSKOOLOIDES PUUDUVAD NII TINGIMUSED KUI KA**

Paljud uuringud on näidanud, et muist õpilasi vajab teistega võrreldes mitukümmend korda rohkem harjutamist, jõudmaks nõutavale oskuste ja vilumuste tasemele. Mõistagi pole põhikooli praeguses õppetöö korralduses võimalik ühtki teemat nii kaua harjutada, kui nõrk õpilane seda vajaks. Õpilaste võrdsustamine kõiges ja kõikjal on aastakümnete jooksul süvenenud viga. Absoluutse õppeedukuse nimel olid õpetajad sunnitud lihtsustama programmi-materjali ja iseseisva töö ülesandeid, et ka nõrkadele õpilastele oleks võimalik rahuldavad hinded välja venitada.

Tänaseks on arusaamad mõneti muutunud. Ei nõuta enam

HEATAHTLIK SUHTUMINE NENDESSE, KES ON PISUT TEISTSUGUSTE VOIMETEGA KUI ENAMIK.

Kuna meil ei ole veel võimalik iga üksikut last õpetada võimetele vastavalt tema kodukoolis, peame eriõpet vajavaid erikoolides koolitama. VABARIIGIS ON ÜSNA MITME KALLAKUGA ERIKOOLE. Haapsalus saavad õppida liikumispuuetega lapsed. Tartus on kool pimedate ja nõrgalt nägijate tarvis. Samas on kool neile, kellel vajab emakeele omandamine eriõpetust. Porkunis õpivad kurdid. Vastseliinas ja Orissaares on koolid närvisüsteemi hälvetega lastele. Igas maakonnas on erikool edututele lastele.

Hiiumaal on KÕPU ERIIN-TERNAATKOOL, kus õpivad lapsed, kes ei suuda põhikooli programmi omandada. Kooli eesmärgiks on õpetada lapsi nii, et nad oleksid võimelised oma eluga tulevikus ise toime tulema.

Kõpu koolis on väikesed õperühmad. Käesolevast õppeaastast on kool 9-klassiline ja lõpetajad saavad põhikoolile sarnase lõputunnistuse, mis annab õiguse edasi õppida või töötada mitmelgi tööalal. Õpetatakse kõiki põhiaineid nagu üldkooliski, ainult lihtsustatult, ning lisaks olustiku-ehk eluõpetust, tehakse kõne-ravi, parandusõpet psüühiliste

protsesside suunamiseks ning lünkade kõrvaldamiseks kooliteadmistes. Kes vajavad, saavad ravivõimlemist. Suur tähtsus on töö- ja kutseõpetusel, ühiskasulikul tegevusel ning tööpraktikal. Töö- ja kutseõpet on V ja VI klassis 8 tundi, VII ja VIII klassis 12 tundi ning IX klassis 26 tundi nädalas. Opetus lõpeb eksami-ga, mille tulemuste järgi antakse kvalifikatsioonijärk. Nii mõnigi edukas õpilane on saanud kõrge kategooria. Se-da, et tööõpetustundides tõel-ist tööd õpitakse, kinnitavad näitusel olnud rohkearvulised käsitööd.

Ka Kõpu kooli õpilased on erineva võimekusega. Nende seas on ka selliseid lapsi, kes korrektsioonitöö tulemusena on hakanud kiiremini arenema ning viidud õppenõukogu ot-susega õppeaasta kestel järg-misse klassi. Paljud kooli lõpetanud on edukad tööinimesed.

Eesti Vabariigi Haridusmi-nisteerium on viimastel aastatel püüdnud parandada ERI-KOOLI LÕPETANUTE EDA-SIOPPIMISVÕIMALUSI. Pärast IX klassi lõpetamist saavad tütarlapsed omandada koka, kokaabi, õmbleja, rät-sepa või meditsiiniõe abi eri-ala. Poistel on võimalus saa-da laudsepaks, kingsepaks, traktoristiks, remondilukkse-paks või õppida ehituseriala-

sid. Neid elukutseid õpetatakse mandril ja täpsemat teavet selle kohta saab Kõpu koolist. Peab märkima, et Kõpu kooli õpetajad on ikka aidanud oma kasvandikel leida sobiva töö-või õppimiskoha.

Kogu eelnev jutt on selleks, et abistada vanemaid, kui nad on tõsisel mures oma laste edasise käekäigu pärast, mis on tekkinud lapse edutu-se tõttu üldkoolis. Oleme Hiiu-maal leppinud kokku, et ME-MEDITSIINILIS-PEDAGOO-GILIST KOMISJONI ENAM KOKKU EI KUTSU. Erikooli viib vanem lapse ise vaba-tahtlikult õpetajate, lastearsti ja psühhiaatri soovitusel. En-ne Kõpu kooli kasuks otsus-tamist on lapsevanemal soov-itud käia ise kohal ja koh-tuda kooli õpetajatega. Nõu-ande saamiseks või kooliküsi-muse lahendamiseks palume pöörduda allakirjutanu poole Hiiumaa hariduskoondises (tel. 9 13 69).

Loodame, et lapsevanemad mõistavad, et IGAL LAPSEL ON ÕIGUS SAADA OMA VOIMETELE JA TERVISELE VASTAV HARIDUS, KASVA-TUS NING KUTSE-ETTE-VALMISTUS. Koolirõõm ei sõltu sugugi koolitüübist, aga koolirõõmust ilma jätta me last ei või.

Rita SIIMPOEG,
koolinõunik